

**KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING**

DOM

2018-03-08

Meddelad i Jönköping

Mål nr 1646-17

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN	
Ank.	2018 -03- 12
D/Dnr	

KLAGANDE

Energimarknadsinspektionen

MOTPART

Laforsen Produktionsnät AB, 556050-9191

Ombud: Advokaterna Kristoffer Ribbing och Torgny Wetterberg samt
jur.kand. Marcus Brosché
A1 Advokater KB

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 19 maj 2017 i mål nr 8311-16,
se bilaga A

SAKEN

Omprövning och fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden
2012-2015 enligt ellagen (1997:857)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer
Energimarknadsinspektionens beslut.

Dok.Id 220115

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2203 550 02 Jönköping	Slottsgatan 5	036-15 68 00 (vx) E-post: kammarrattenijonkoping@dom.se www.kammarrattenijonkoping.domstol.se	036-16 19 68	måndag – fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Energimarknadsinspektionen (Ei) yrkar att kammarrätten ska upphäva förvaltningsrättens dom och fastställa myndighetens beslut.

Laforsen Produktionsnät AB (Laforsen) motsätter sig att förvaltningsrättens dom ändras.

VAD PARTERNA ANFÖR

Ei

I kammarrättens, av Laforsen åberopade, dom den 10 november 2014 (mål nr 101-14, elnätsdomen) prövades bl.a. om endast schablonmetoden eller schablonmetoden inklusive övergångsmetoden skulle användas för att beräkna Elverket Vallentuna AB:s intäktsram. Domstolen prövade även vilken nivå på kalkylräntan som skulle användas vid denna beräkning.

Varken schablonmetoden, övergångsmetoden eller någon kalkylränta har använts vid fastställandet av Laforsens intäktsram. Det går inte att utifrån kammarrättens dom dra slutsatsen att det endast är schablonmetoden som får tillämpas på samtliga elnätsnätföretag oavsett omständigheter. Elnätsdomen handlar istället om frågor som inte har tillämpats eller är tillämpliga för Laforsen. Kammarrätten har således inte gjort någon ändring baserat på en grund som kan tillämpas för att fastställa bolagets intäktsram.

Laforsen

Ei tillämpade visserligen en annan metod än den som tillämpades för övriga elnätsbolag när myndigheten beräknade Laforsens intäktsram i fastställelsebeslutet för åren 2012–2015. Detta medför dock inte att elnätsdomen inte har generell räckvidd. Kammarrätten konstaterade att schablonmetoden utformats med utgångspunkt från gällande författningar samt för att vara

långsiktig och generellt användbar. I domen anges vidare uttryckligen att den enda metod som kan komma ifråga för att beräkna och fastställa kalkylräntan för tillsynsperioden 2012–2015 är WACC-metoden. Ei har dessutom tillämpat såväl schablon- som WACC-metoden vid fastställandet av Laforsens intäktsram för tillsynsperioden 2016–2019. Det går därför inte att förstå varför det inte skulle vara möjligt att tillämpa dessa metoder för tillsynsperioden 2012–2015.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Laforsen har ansökt om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen med hänvisning till elnätsdomen. För att en sådan ansökan ska kunna beviljas krävs enligt bestämmelsen att grunden för domstolens ändring av den i det målet fastställda intäktsramen även är tillämplig på det beslut som gäller för Laforsen.

Laforsens intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 beräknades i fastställelsebeslutet utifrån medelvärdet för bolagets historiska intäkter för åren 2006–2009 med en årlig ökning om fyra procent.

För andra elnätsbolag än Laforsen beräknade Ei intäktsramen på ett annat sätt, med hjälp av schablon- och övergångsmetoden. Metoden bestod av en inledande beräkning med schablonmetoden. Efter att ha jämfört resultatet med elnätsföretagets historiska intäktsnivå och bedömt att intäkterna vid användning av schablonmetoden skulle bli för stora, justerades intäktsramen med hjälp av övergångsmetoden. Kammarrätten ändrade Ei:s beslut på den grunden att övergångsmetoden inte kunde godtas som metod vid beräkning av intäktsram. Schablonmetoden – som utgör en av flera möjliga sätt att beräkna en intäktsram på – kunde dock accepteras och tillämpas. Vid beräkningen av kalkylräntan, vilken utgör en del av schablonmetoden och som används för att beräkna den del av intäktsramen som ska täcka en rimlig avkastning på kapitalbasen, användes WACC-metoden.

Laforsens intäktsram för åren 2012–2015 har inte beräknats med vare sig schablon- eller övergångsmetoden. Grunden för kammarrättens ändring i elnätsmålet – att schablonmetoden men inte övergångsmetoden kan godtas vid beräkning av en intäktsram – är därför inte tillämplig för Laforsen. Någon omprövning av bolagets intäktsram enligt 5 kap. 15 § ellagen är därför inte aktuell.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättslagmannen Peder Liljeqvist (ordförande) samt kammarrättsråden Ola Holmén och Göran Mattsson (referent) har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Håkan Jöngren

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2017-05-19
Meddelad i Linköping

Mål nr
8311-16

KLAGANDE

Laforsen Produktionsnät AB, 556050-9191
Box 123
115 77 Stockholm

Ombud:

Advokaterna Torgny Wetterberg, Kristoffer Ribbing och Maria Blomberg
A1 Advokater KB
Riddargatan 13 A
114 51 Stockholm

MOTPART

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ÖVERKLAGAT BESLUT

Energimarknadsinspektionens beslut den 22 november 2016, se bilaga 1

SAKEN

Omprövning och fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 enligt ellagen (1997:857)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Förvaltningsrätten bifaller yrkandet om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen och beslutar att Laforsen Produktionsnät AB:s intäktsram avseende RER00292 för tillsynsperioden 2012–2015 ska beräknas med tillämpning av schablonmetoden, utan övergångsmetoden, och med en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent. Förvaltningsrätten överlämnar till Energimarknadsinspektionen att beräkna intäktsramen till faktiskt belopp.
2. Förvaltningsrätten upphäver Energimarknadsinspektionens beslut som avser fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 och återförvisar i denna del målet till Energimarknadsinspektionen för ny handläggning. Vid denna handläggning ska myndigheten utgå från schablonmetoden och en kalkylränta om 6,5 procent.

Postadress
Box 406
581 04 Linköping

Besöksadress
Brigadgatan 3

Telefon
013-25 11 00
E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se

Telefax
013-25 11 40

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Laforsen Produktionsnät AB bedriver elnätsverksamhet (redovisningsenhet RER00292). Bolaget föreslog att intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 skulle fastställas till 171 550 tkr. Den föreslagna intäktsramen hade beräknats utifrån schablonmetoden och med en kalkylränta om 6,6 procent.

Energimarknadsinspektionen fastställde intäktsramen till 3 876 tkr i 2010 års prisnivå. Energimarknadsinspektionen ansåg att det inte var möjligt att fastställa intäktsramen med den schablonmetod som användes för andra elnätsföretag. Som skäl för detta angavs att Energimarknadsinspektionen vid skälighetsbedömningen ska beakta kundernas rätt till låga och stabila avgifter och att den intäktsram som beräknats med schablonmetoden därmed inte var skälig i förhållande till bolagets historiska intäkter. Energimarknadsinspektionen fastställde istället intäktsramen utifrån en uppskattning av medelvärdet av bolagets historiska intäkter för åren 2006–2009 med en årlig ökning om fyra procent. Laforsen Produktionsnät har inte överklagat beslutet.

Vid fastställande av intäktsram för andra elnätsföretag tillämpade Energimarknadsinspektionen av myndigheten framtagna beräkningsmetoder, s.k. schablonmetoden och övergångsmetoden samt en kalkylränta om 5,2 procent. Efter att ett stort antal av dessa företag överklagat Energimarknadsinspektionens beslut, meddelade förvaltningsrätten i december 2013 domar om fastställande av intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015. Domarna överklagades till Kammarrätten i Jönköping som den 10 november 2014 meddelade dom i tre s.k. pilotmål (mål nr 61-14, 101-14 och 129-14). Kammarrätten ansåg att övergångsmetoden inte kunde godtas som metod för att beräkna och bedöma nätföretagens intäktsramar och att det därmed uteslutande var schablonmetoden som skulle användas. Vidare kom kammarrätten fram till att en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent

skulle användas vid beräkningen. Energimarknadsinspektionen överklagade kammarrättens domar till Högsta förvaltningsdomstolen som den 23 mars 2015 beslutade att inte meddela prövningstillstånd. Kammarrättens avgöranden stod därmed fast.

Laforsen Produktionsnät har med hänvisning till kammarrättens domar ansökt om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen, s.k. följdändring, och begärt att en ny intäktsram fastställs för tillsynsperioden 2012–2015, beräknad med full schablonmetod och en kalkylränta om 6,5 procent.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Energimarknadsinspektionen beslutade den 22 november 2016 att avslå Laforsen Produktionsnäts ansökan om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen (dnr 2015-102337). I samma beslut har Energimarknadsinspektionen även fastställt bolagets slutliga intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 (dnr 2016-100593). Skälen för beslutet och de metoder m.m. som myndigheten tillämpat vid fastställande av slutlig intäktsram framgår av bilaga 1.

YRKANDEN

Laforsen Produktionsnät

1. Laforsen Produktionsnät yrkar att förvaltningsrätten bifaller ansökan om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen och därvid fastställer att bolagets intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 ska beräknas med tillämpning av schablonmetoden och en kalkylränta om 6,5 procent.
2. Vid bifall till yrkande 1, yrkar Laforsen Produktionsnät att förvaltningsrätten undanröjer Energimarknadsinspektionens beslut om fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 och överlämnar till

Energimarknadsinspektionen att göra en ny omprövning och därvid beräkna en ny intäktsram med beaktande av förutsättningarna enligt yrkande 1.

3. För det fall förvaltningsrätten inte bifaller yrkande 1, yrkar Laforsen Produktionsnät att förvaltningsrätten fastställer att schablonmetoden, utan tillämpning av övergångsmetoden, samt en kalkylränta om 6,5 procent ska tillämpas vid beräkning av bolagets intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015.
4. Vid bifall till yrkande 3, yrkar Laforsen Produktionsnät att förvaltningsrätten undanröjer Energimarknadsinspektionens beslut om fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 och överlämnar till Energimarknadsinspektionen att beräkna en ny intäktsram med beaktande av förutsättningarna enligt yrkande 3.

Laforsen Produktionsnät åberopar utlåtanden den 9 december 2016 och den 8 mars 2017 från professorn i offentlig rätt Ulrik von Essen.

Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖRT

Laforsen Produktionsnät

Följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen

Energimarknadsinspektionen synes mena att en förutsättning för att myndigheten ska bifalla en ansökan om följdändring är att myndigheten, redan i sitt ursprungliga beslut fastställt intäktsramen med tillämpning av schablonmetoden. Detta är helt felaktigt. Bestämmelsen i 5 kap. 15 § ellagen möjliggör för elnätsföretagen att få sin beslutade intäktsram omprövad med hänvisning till ett lagakraftvunnet domstolsavgörande beträffande ett annat elnätsföretag. Förutsättningarna är att avgörandet ifråga har generell räckvidd och att begäran om följdändring görs i tid.

Genom förvaltningsdomstolarnas avgöranden klargjordes principiella utgångspunkter för beräkningen av intäktsramar, vilka Energimarknadsinspektionen har att rätta sig efter. Hur Energimarknadsinspektionen beräknat intäktsramen saknar betydelse. Detta gäller i synnerhet när ett elnätsföretag har ansökt om följdändring. Energimarknadsinspektionens resonemang om att samma metod ska användas vid omprövningen som vid det initiala beslutet, verkar syfta på bestämmelsen i 5 kap. 14 § ellagen som avser omprövning enligt 5 kap. 12 och 13 §§ ellagen. Bolaget har inte begärt sådan omprövning.

Bestämmelsen om följdändring syftar till att hålla nere antalet överklaganden. Energimarknadsinspektionens felaktiga utgångspunkt medför att bolaget hade varit tvunget att överklaga det ursprungliga beslutet. Detta resonemang står i direkt strid med syftet med 5 kap. 15 § ellagen. Vad gäller det förhållandet att bolaget inte överklagade det ursprungliga beslutet ska särskilt noteras att 5 kap. 15 § ellagen är införd i lagen för att det inte ska

råda någon tvekan om att Energimarknadsinspektionen kommer att beakta domstolsavgöranden med generell räckvidd även när det gäller elnätsföretag som har avstått från att överklaga.

Avstämning och fastställande av slutlig intäktsram

Det är fel av Energimarknadsinspektionen att vid fastställande av bolagets slutliga intäktsram inte tillämpa schablonmetoden, utan övergångsmetoden, och en kalkylränta om 6,5 procent. Även om ett elnätsföretag inte överklagat det ursprungliga beslutet är Energimarknadsinspektionen ändå skyldig att beakta de principiella avgöranden som förvaltningsdomstolarnas domar innebär när slutlig intäktsram fastställs. Energimarknadsinspektionen bortser från den centrala utgångspunkten att myndigheten har att fullgöra sin myndighetsutövning i enlighet med gällande lag och fastställd praxis. I detta ligger den förvaltningsrättsliga utgångspunkten att myndigheten ska fatta materiellt korrekta beslut.

Energimarknadsinspektionen

Följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen

Laforsen Produktionsnät har kommit in med sin ansökan om följdändring, i rätt tid, vilket innebär att förutsättningarna för tillämpning av 5 kap. 15 § ellagen i och för sig är uppfyllda. I det ursprungliga beslutet fann myndigheten att det inte var möjligt att tillämpa schablonmetoden. Energimarknadsinspektionen har istället uppskattat bolagets intäktsram utifrån ett medelvärde av bolagets historiska intäkter. Den valda metoden innebar ett avsteg från schablonmetoden och innebar även att någon kalkylränta inte användes vid fastställandet av intäktsramen. Myndigheten bedömde att det var nödvändigt att använda en annan metod än schablonmetoden för att intäktsramen skulle bli skäligen.

Bolaget överklagade inte domen vilken således har vunnit laga kraft. Det ursprungliga beslutet är härmed inte fattat på samma grund och med samma metod som för andra elnätsföretag. Frågan om myndigheten haft rätt att göra avsteg från schablonmetoden har alltså inte blivit prövad. Tillämpningen av 5 kap. 15 § ellagen förutsätter att domen har koppling till beslutet för det aktuella bolaget. Eftersom myndigheten inte har beräknat intäktsramen med vare sig schablonmetoden, övergångsmetoden eller en kalkylränta har 5 kap. 15 § ellagen inte sådan koppling till beslutet för Laforsen Produktionsnät.

Avstämning och fastställande av slutlig intäktsram

Det omprövningsbeslut som fattas efter tillsynsperiodens slut är inte ett helt nytt beslut. Beslutet är endast en konsekvens av att regleringen är en förhandsreglering och hade aldrig aktualiserats om det inte vore för att den fastställda intäktsramen i vissa delar innehåller prognoser. Syftet med möjligheten att få beslutet om intäktsram omprövat efter tillsynsperioden är endast, vilket framgår av såväl ellagen som dess förarbeten, att kunna ersätta prognoserna med faktiskt utfall. Möjligheten till omprövning syftar inte till att fatta helt nytt beslut om intäktsram. En sådan hantering skulle innebära att man går från förhandsreglering till reglering i efterhand, vilket står i strid med elmarknadsdirektivet. Det faktum att det enbart är fråga om en avstämning, innebär således att myndigheten inte alls fattar materiellt felaktiga beslut.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

I 5 kap. 6 § ellagen finns en grundläggande bestämmelse om beräkning av intäktsram. Bestämmelsen anger att intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva verksamheten under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas). Ytterligare bestämmelser om beräkningen finns i 5 kap. 7–9 §§ ellagen och i förordningen (2010:304) om fastställande av intäktsram enligt ellagen (kapitalbasförordningen).

Det finns en möjlighet för elnätsföretagen att under eller efter tillsynsperioden få intäktsramen omprövad med anledning ett av lagakraftvunnet domstolsavgörande (följdändring). Av 5 kap. 15 § ellagen följer att om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska Energimarknadsinspektionen efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne. En ansökan om omprövning ska ha kommit in till Energimarknadsinspektionen inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.

I förarbetena till bestämmelsen om följdändring (prop. 2008/09:141 s. 42 f) uttalas bl.a. följande.

Ett beslut om intäktsram kommer som regel att kunna överklagas. Ett överklagande kan innebära att en fråga av stor principiell betydelse kommer under domstolens prövning. Om domstolen ändrar intäktsramen, kan detta ske på en grund som har generell tillämpning även för andra nätkoncessionshavare, som inte har överklagat beslutet. Utredningen nämner som exempel en justering av avkastningen på grund av att en procentsats vid användandet av WACC-metoden har ändrats eller att en standardkostnad för en investering har justerats uppåt. Det kan ifrågasättas om inte en

sådan ändring borde kunna beaktas inom ramen för den omprövning som sker efter tillsynsperiodens slut och alltså föranleda en justering av intäktsramen även för nätföretag som inte har överklagat. Att en sådan justering kan ske är starkt motiverat, framför allt eftersom det kan hålla nere antalet överklaganden. För att det inte ska råda någon tvekan om att nätmyndigheten kommer att beakta domstolsavgöranden med generell räckvidd när det gäller nätkoncessionshavare som avstått från att överklaga bör en särskild bestämmelse om följdändring i sådana fall införas.

Som tidigare redogjorts för meddelade Kammarrätten i Jönköping den 10 november 2014 domar i tre mål om fastställande av intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015. Vad gäller kalkylräntan tog kammarrätten ställning till vad som är rimliga värden avseende de olika parametrarna för beräkning av kalkylräntan och kom fram till en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent. Vad gäller metoden för att fastställa en intäktsram ansåg kammarrätten att schablonmetoden, utan tillämpning av övergångsmetoden, skulle användas och uttalade bl.a. följande (se t.ex. mål nr 101-14 s. 36–40).

Bestämmelsen i 5 kap. 6 § ellagen utgör den grundläggande regeln om hur en intäktsram ska beräknas. Intäktsramens storlek styrs dock även av andra bestämmelser i 5 kap. ellagen och i kapitalbasförordningen. Om metoden utformas så att beräkningen görs i enlighet med de kriterier som anges i lagen och dess förarbeten samt kapitalbasförordningen, bör beräkningen också ge ett resultat som överensstämmer med nämnda reglering, dvs. en intäktsram som bl.a. ger nätföretaget en skälig kostnadstäckning och en rimlig avkastning på kapitalbasen. Uppfylls detta får även kundernas intresse av låga och stabila nätavgifter och behovet av nödvändiga investeringar i elnätet anses vara beaktat. Den skälighetsbedömning som ska göras innebär endast att en intäktsram ska beräknas utifrån de kriterier som anges i regleringen. Så som regelsystemet har utformats finns det således inte utrymme för någon sådan ytterligare skälighetskontroll som Energimarknadsinspektionen förespråkar. [...] Vid utformningen av schablonmetoden har Energimarknadsinspektionen utgått från ellagen, kapitalbasförordningen och förarbetena till nämnda lag och förordning. [...] Schablonmetoden har, som nämnts, utformats inom de ramar som lagstiftaren angett avseende hur skälighetsbedömningen och beräkningen av en intäktsram ska göras. Vidare har schablonmetoden utformats för att vara långsiktig och generellt användbar. Energimarknadsinspektionens överväganden och analyser har även omfattat elkonsumenternas intressen. [...] Övergångsmetoden har inte föregåtts av någon egentlig utredning och några väl underbyggda analyser eller överväganden har inte presenterats. [...] Den har

inte kommit till på ett transparent och förutsägbart sätt. Övergångsmetoden är inte utformad inom de ramar som regleringen anger för hur skälighetsbedömningen och beräkningen av nätföretagets intäktsram ska göras. Den är inte heller generellt användbar, långsiktig eller stabil.

Förvaltningsrättens bedömning

Följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen

Laforsen Produktionsnät har ansökt om följdändring med hänvisning till ovan angivna lagakraftvunna domar från Kammarrätten i Jönköping. Kammarrätten ansåg sammanfattningsvis att det uteslutande var schablonmetoden som skulle användas för att beräkna elnätsföretagens intäktsram för tillsynsperioden och att någon fristående skälighetskontroll inte fick göras. Vidare beslutade kammarrätten att den reala kalkylränta före skatt skulle uppgå till 6,5 procent.

Energimarknadsinspektionen har avslagit Laforsen Produktionsnäts ansökan med motiveringen att bolagets intäktsram inte har beräknats på samma grund och med samma metod som för andra elnätsföretag. Något krav på att samma metod måste ha tillämpats i det ursprungliga beslutet om fastställande av intäktsram som i det domstolsavgörande som åberopas till stöd för ansökan om följdändring finns dock inte i ellagen och har inte heller stöd i förarbetena. Förutsättningen för följdändring är enligt gällande bestämmelse att grunden för den ändring som domstolen gjort är tillämplig även för ett annat elnätsföretag.

Förvaltningsrätten konstaterar att de skäl som Energimarknadsinspektion i beslutet om fastställande av intäktsram angett för att uppskatta Laforsen Produktionsnäts intäktsram utifrån historiska intäkter istället för att tillämpa schablonmetoden är desamma som myndigheten anfört för tillämpning av övergångsmetoden och som underkänts av kammarrätten. Kammarrätten

gjorde bedömningen att schablonmetoden uppfyller de kriterier om hur en intäktsram ska beräknas som anges i ellagen och dess förarbeten och att det inte finns utrymme för någon ytterligare skälighetskontroll. Detta ställningsstagande är enligt förvaltningsrätten av stor principiell betydelse och har en generell räckvidd. Detsamma gäller vilken kalkylränta som ska användas för att beräkna elnätsföretagens avkastning.

Förvaltningsrätten anser således att grunden för kammarrättens bedömning om metoden för beräkning av intäktsram och vilken kalkylränta som ska användas är tillämpliga även för Laforsen Produktionsnät. Bolagets ansökan om följdändring ska därmed bifallas. Detta innebär att bolagets intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 ska beräknas enligt schablonmetoden, utan tillämpning av övergångsmetoden, och med en kalkylränta om 6,5 procent. Det ankommer på Energimarknadsinspektionen att beräkna intäktsramen till faktiskt belopp.

Avstämning och fastställande av slutlig intäktsram

Eftersom förvaltningsrätten bifallit Laforsen Produktionsnät yrkande om följdändring och överlämnat till Energimarknadsinspektionen att beräkna en ny intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 till faktiskt belopp, ska beslutet som avser fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden upphävas och i denna del återförvisas till Energimarknadsinspektionen för ny handläggning. Vid denna handläggning ska Energimarknadsinspektionen utgå från schablonmetoden och en kalkylränta om 6,5 procent.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1D).

Tomas Fredén
Rådman (skiljaktig, se nedan)

I avgörandet har även nämndemännen Karin Johansson, Charlotte Ekström Lindén och Lindhia Petersson deltagit. Föredragande jurist har varit Marie Wickström.

Tomas Fredéns skiljaktiga mening

Jag finner att Energimarknadsinspektionens beslut att avslå Laforsen Produktionsnät AB:s begäran om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen samt fastställande av intäktsram ska upphävas och återförvisas till myndigheten för ny prövning.

Med samma motivering som anförts av övriga i rätten finner jag att Energimarknadsinspektionen inte har haft grund för att på angivna skäl avslå Laforsen Produktionsnät AB:s begäran om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen. Utgångspunkten är, i enlighet med redogörelse ovan, att kammarrättens bedömning av metod för beräkning av intäktsram och vilken kalkylränta som ska användas är tillämplig även för Laforsen Produktionsnät AB, såväl vid omprövning som vid fastställande av slutlig intäktsram. Jag finner däremot att domstolen inte bör fastställa att intäktsramen ska beräknas enligt angiven schablonmetod då det, enligt min mening, kan finnas utrymme för att frångå den aktuella schablonmetoden. I utredningen har framkommit uppgifter som antyder att Laforsen Produktionsnät AB i

många avseenden skiljer sig från andra elnätsföretag. Det är ett regionnät som är knutet till en vattenkraftsanläggning. Nätområdet överför och transiterar el till angränsande nät och stamnätet. Nätet har inte några vanliga kunder eller elnätsavgifter utan kunderna är kraftstationen och Svenska kraftnät. Verksamheten har stora anläggningar som medför en mycket stor kapitalbas. Det faktum att den ansökta intäktsramen (beräknad enligt schablonmetoden) uppgick till 171 550 tkr och att den fastställda intäktsramen (med tillämpning av annan metod än schablonmetoden) uppgick till 3 876 tkr ger anledning till vissa frågor. Utan att bedöma riktigheten i det ansökta eller fastställda beloppet konstateras att den kraftiga differensen tyder på att Laforsen Produktionsnät AB:s verksamhet skiljer sig från andra elnätsföretag på ett sådant sätt att det i vart fall måste ifrågasättas om det är möjligt att tillämpa en schablonmetod vid beräkningen av intäktsram. Det får i första hand ankomma på Energimarknadsinspektionen att utreda omnämnda förhållanden i samband med förnyad prövning av intäktsramen.

AB 13-14

Energimarknadsinspektionen
Swedish Energy Markets Inspectorate

BESLUT

1 (8)

Datum
2016-11-22

Djarlenr
2015-102337, 2016-100593

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING
Enhet 1

Laforsen Produktionsnät AB
Box 123
115 77 STOCKHOLM

INKOM: 2016-12-12
MÅLNR: 8311-16
AKTBIL: 4

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2016-12-12

Mål nr: 8311-16
Aktbil: 1

Omprövning och fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) ändrar den tidigare beslutade intäktsramen och fastställer intäktsramen för Laforsen Produktionsnät AB, 556050-9191, avseende redovisningsenheten RER00292 för perioden 2012–2015 till

996 tkr för år 2012,

1 054 tkr för år 2013,

1 115 tkr för år 2014 och

1 179 tkr för år 2015 i respektive års prisnivå, enligt bilaga 1.

Ei avslår Laforsen Produktionsnät AB:s ansökan om omprövning av intäktsramen enligt 5 kap. 15 § ellagen (1997:857).

1 Beskrivning av ärendet

1.1 Bakgrund

Laforsen Produktionsnät AB (företaget) ansökte inför tillsynsperioden 2012–2015 om att intäktsramen skulle fastställas till 171 550 tkr för redovisningsenheten RER00292. Ei fann att det inte var möjligt att fastställa intäktsramen med den schablonmetod som användes för andra nätföretag. Intäktsramen uppskattades istället utifrån medelvärdet av företagets historiska intäkter för åren 2006–2009 med en årlig ökning om 4 procent. Detta innebär att Ei inte använde någon kalkylränta när intäktsramen fastställdes. Ei fastställde intäktsramen till 3 876 tkr i 2010 års prisnivå; dnr 2011-101890. Företaget överklagade inte beslutet som därmed har vunnit laga kraft.

Ett flertal andra elnätsföretag överklagade dock sina beslut om intäktsramar. Enligt Förvaltningsrätten i Linköpings avgöranden ska intäktsramen i målen beräknas med schablonmetoden utan tillämpning av övergångsmetod och beräkningen av rimlig avkastning ska ske med en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent, se exempelvis mål nr 7991-11 och 8015-11. Ei överklagade domarna till Kammarrätten i Jönköping.

Kammarrätten meddelade den 10 november 2014 dom i tre så kallade pilotmål angående principer för fastställande av elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012–2015 (mål nr 61-14, 101-14 och 129-14). Kammarrätten avsåg överklagandena vilket innebär att förvaltningsrättens avgöranden fastställdes. Ei överklagade kammarrättens domar till Högsta förvaltningsdomstolen som genom beslut den 23 mars 2015 inte meddelade prövningstillstånd.

1.2 Ansökan om omprövning

Företaget har den 29 april 2015 ansökt om omprövning av beslutet om intäktsram med hänvisning till att en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram och grunden för ändringen är tillämplig även för företaget enligt 5 kap. 15 § ellagen. Företaget har hänvisat till Kammarrätten i Jönköpings avgörande i mål nr 101-14 och vill att intäktsramen ska fastställas med full schablonmetod och med en kalkylränta om 6,5 procent.

Företaget har inte ansökt om en höjning av intäktsramen enligt 5 kap. 12 § ellagen.

1.3 Redovisning av uppgifter

Företaget har lämnat in uppgifter om vilka faktiska investeringar och uträngeringar som har skett samt vilka löpande opåverkbara kostnader som företaget har haft under tillsynsperioden. Uppgifterna har lämnats enligt Ei:s föreskrifter och allmänna råd (BIFS 2010:6) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften).

Företaget har även lämnat in uppgifter för att Ei ska kunna fastställa den faktiska kvaliteten i nätverksamheten under perioden 2012–2015 och beräkna en kvalitetsjustering utifrån antal oaviserade och aviserade avbrott samt avbrötstiden i minuter.

2 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

2.1 Ellagen

Intäktsramen är de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod. En tillsynsperiod ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod (1 kap. 5 a § och 5 kap. 4 §).

Intäktsramen ska täcka skäligen kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas). Skäligen kostnader för att bedriva nätverksamheten är

kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar. Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten. Vidare ska hänsyn tas till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden. En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen om det skulle vara oskäligt mot koncessionshavaren att bortse från tillgången (5 kap. 6, 8 och 9 §§).

Ei ska även ta hänsyn till kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. Ei ska bara beakta de avbrott som inte medför skadeståndsskyldighet för nätkoncessionshavaren eller ger rätt till avbrottsersättning enligt 10 kap. 10 § ellagen. Eits bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen (5 kap. 7 §).

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka hos Ei om att intäktsramen för perioden ska ökas. Ei ska handlägga ansökan skyndsamt (5 kap. 12 §).

Ei ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelser inte är ringa. Om det inte finns särskilda hinder, ska Ei meddela sitt beslut senast tio månader efter tillsynsperiodens slut (5 kap. 13 §).

Vid omprövning enligt 12 eller 13 §§ ska Ei kontrollera om de antaganden som har legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6-9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt för att fastställa intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande (5 kap. 14 §).

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska Ei, om den senare nätkoncessionshavaren begär det, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne. En ansökan om omprövning ska ha kommit in till Ei inom tre månader efter det att domstolens avgörande har vunnit laga kraft (5 kap. 15 §).

2.2 Intäktsramsförordningen

I förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag (intäktsramsförordningen) finns närmare bestämmelser om vad som avses med anläggningstillgångar (3 §), vilka tillgångar som ingår i kapitalbasen (5 §) och värdering av anläggningstillgångar (6-8 §§). Vidare finns bestämmelser om hur kapitalbasen ska beräknas vid förändring i prisläget (9 §) och vilka uppgifter nätkoncessionshavaren löpande ska dokumentera om de anläggningstillgångar som ingår i kapitalbasen (15 §).

2.3 Rapporteringsföreskriften

I Ejs föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2010:6) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften) finns kompletterande bestämmelser. Nätkoncessionshavaren ska senast den 31 mars året efter tillsynsperiodens slut redovisa det faktiska utfallet per kalenderår under tillsynsperioden avseende de uppgifter som här redovisats enligt 5 kap. samt de samlade intäkterna i nätverksamheten (7 kap. 1 §). Vidare anges hur redovisning av tillgångar i kapitalbasen, kostnader i nätverksamheten och intäkter i verksamheten ska ske (7 kap. 2–5 §§).

2.4 Kvalitetsregleringsföreskriften

Vid omprövning av den aktuella intäktsramen ska Ei tillämpa Ejs föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2011:1) om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten vid fastställande av intäktsram (kvalitetsregleringsföreskriften).

I föreskriften anges bland annat att kvaliteten i en redovisningsenhets sätt att bedriva nätverksamhet beräknas som en kvalitetskostnad. Kvalitetskostnaden beräknas utifrån antal oaviserade och aviserade avbrott samt avbrottstiden i minuter och motsvaras av de samlade avbrottskostnaderna under tillsynsperioden enligt 5 kap. 1 eller 5 §§ (3 kap. 1 §). I föreskriften anges även hur avbrottskostnaden ska beräknas vid bedömningen efter tillsynsperioden (5 kap. 1–11 §§).

3 Ejs motivering till beslutet

3.1 Sammanfattande beräkning av intäktsramen

Ei har beräknat en slutlig intäktsram till 996 tkr för år 2012, 1 054 tkr för år 2013, 1 115 tkr för år 2014 och 1 179 tkr för år 2015, se tabell 1 nedan. Intäktsramen fastställs i respektive års prisnivå.

Tabell 1. Beräknad slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 (tkr)

Kostnader i intäktsramen	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
Kapitalkostnader	Respektive års prisnivå	209	220	232	244
Löpande kostnader					
	Påverkbara kostnader Respektive års prisnivå	758	803	850	901
	Opåverkbara kostnader Respektive års prisnivå	0	0	0	0
Beräknad intäktsram före kvalitetsjustering	Respektive års prisnivå	967	1 023	1 082	1 145
Kvalitetsjustering	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
Begränsning (max/min 3 % av årlig beräknad intäktsram, absolutvärde)	Respektive års prisnivå	29	31	32	34
Kvalitetsjustering (Utän begränsning)	Respektive års prisnivå	103	103	103	49
Kvalitetsjustering (Hänsyn tagen till eventuell begränsning)	Respektive års prisnivå	29	31	32	34
Beräknad slutlig intäktsram efter kvalitetsjustering	Respektive års prisnivå	996	1 054	1 115	1 179

3.2 Utgångspunkter för omprövning och fastställande av slutlig intäktsram

Det aktuella beslutet om intäktsram ska omprövas och fastställas i två steg och med tillämpning av olika bestämmelser i ellagen. Det första steget avser en omprövning enligt

5 kap. 15 § ellagen till följd av att en domstol har ändrat ett beslut om intäktsram för ett annat företag och grunden för ändringen är tillämplig även för det aktuella företaget. Vid denna omprövning utgår Ei från de uppgifter som låg till grund för det ursprungliga beslutet. Omprövningen avser endast metoderna för beräkning av intäktsramen. Det faktiska utfallet för tillsynsperioden som företaget har rapporterat till Ei påverkar alltså inte denna omprövning.

I det andra steget fastställs företagets slutliga intäktsram för tillsynsperioden 2012-2015. Företaget har inte ansökt om att intäktsramen ska öka enligt 5 kap. 12 § ellagen. Den aktuella prövningen omfattar därför endast frågorna om intäktsramen ska sänkas enligt 5 kap. 13 § ellagen och kvaliteten i företagets sätt att bedriva nätverksamhet enligt 5 kap. 7 § ellagen. Prövningen sker med utgångspunkt från den intäktsram som här beräknats efter omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen. I samband med att den slutliga intäktsramen fastställs sker också en indexering. Respektive steg beskrivs närmare nedan.

3.3 Omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen

Företaget har lämnat in en ansökan om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen. Ansökan har kommit in i rätt tid och förutsättningarna för tillämpning av 5 kap. 15 § ellagen är på så sätt uppfyllda.

Företaget har i sin ansökan hänvisat till Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 101-14 och begärt att Ei ska tillämpa schablonmetoden, utan övergångsmetod, samt en kalkylränta om 6,5 procent reall före skatt. Den metod som företaget har begärt att Ei ska använda är densamma som Kammarrätten i Jönköping har beslutat om i tre mål angående andra elnätsföretags intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015 (mål nr 61-14, 101-14, 129-14) och som används för de företag som har fått sitt beslut ändrat efter överklagande eller som här omprövats enligt 5 kap. 15 § ellagen.

I företagets ursprungliga beslut om intäktsram fann Ei att det inte var möjligt att tillämpa schablonmetoden. Ei uppskattade istället intäktsramen utifrån ett medelvärde av företagets historiska intäkter för åren 2006-2009 med en årlig ökning om fyra procent. Den valda metoden innebär ett avsteg från schablonmetoden och innebär även att Ei inte använde någon kalkylränta när intäktsramen fastställdes. Företaget överklagade inte det ursprungliga beslutet som därmed har vunnit laga kraft. Det ursprungliga beslutet är således inte fattat med samma grund och metod som för andra företag. Schablonmetoden och kalkylräntan som användes i mål nr 101-14 som företaget har hänvisat till är till följd av detta inte tillämpliga. Företagets ansökan om omprövning enligt 5 kap. 15 § ska därför avslås.

3.4 Hantering av prisnivåer

Det ursprungliga beslutet om intäktsram fastställdes med ett belopp för hela tillsynsperioden om fyra år. Beslutet fastställdes i 2010 års prisnivå. Av beslutet framgår det att intäktsramen efter tillsynsperioden ska justeras för vart och ett av åren med olika index.

I detta beslut fastställer Ei den slutliga intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 i respektive års prisnivå. Vid indexering av kapitalbasen används faktorprisindex (FPI) för byggnader i enlighet med vad som anges i intäktsramsförordningen och vid indexering av påverkbara kostnader används FPI för elnätsföretag – regionnät avseende påverkbara kostnader i enlighet med vad som framgår av det ursprungliga beslutet, se bilagorna 2 och 3. Vid indexering av de opåverkbara kostnaderna används FPI för elnätsföretag – regionnät avseende opåverkbara kostnader, se bilagorna 2 och 3. Eis närmare överväganden avseende prisnivåer framgår av bilaga 4.

3.5 Fastställande av slutlig intäktsram efter tillsynsperiodens slut

Företaget har lämnat in uppgifter för avstämning av intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015. Efter tillsynsperiodens slut ska Ei ompröva en intäktsram om företaget har ansökt om att intäktsramen ska öka eller om Ei anser att intäktsramen ska minska (5 kap. 12–13 §§ ellagen). Ei ska minska intäktsramen om det finns skäl att anta att den senast fastställda intäktsramen är högre än den intäktsram som är beräknad med faktiskt utfall och skillnaden är mer än ringa. Vid dessa omprövningar ska faktiskt utfall användas enligt 5 kap. 14 § ellagen.

Företaget har inte ansökt om att intäktsramen ska öka enligt 5 kap. 12 § ellagen. För att kunna bedöma om en omprövning ska ske enligt 5 kap. 13 § ellagen har Ei jämfört de uppgifter som låg till grund för den senast fastställda intäktsramen med de inlämnade uppgifterna om faktiskt utfall. Jämförelsen visar att den senast fastställda intäktsramen blir lägre än den intäktsram som är beräknad med faktiskt utfall. Ei kommer därför inte att ompröva intäktsramen enligt 5 kap. 13 § ellagen. Till följd av detta fastställer Ei den slutliga intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 utifrån de uppgifter som låg till grund för den senast fastställda intäktsramen.

I det ursprungliga beslutet har Ei fastställt företagets intäktsram till 3 876 tkr utan att fastställa andelen kapital-, löpande påverkbara eller opåverkbara kostnader. Av det ursprungliga beslutet framgår dock att intäktsramen efter tillsynsperioden ska justeras för vart och ett av åren i perioden med faktorprisindex för byggnader för kapitalbasen och faktorprisindex för elnätsföretag regionnät för löpande påverkbara kostnader. De opåverkbara kostnaderna ska dessutom stämmas av mot faktiskt utfall. Detta innebär att den fastställda intäktsramen på 3 876 tkr behöver fördelas på kapital-; löpande påverkbara och opåverkbara kostnader. Ei anser att det är rimligt att utgå från företagets historiska påverkbara och opåverkbara kostnader för referensperioden 2006-2009 när fördelningen ska göras. Den del av de årliga intäktsramarna som överstiger dessa kostnader anser Ei utgör kapitalkostnader. Hur fördelningen och uppräkningsen till respektive års prisnivå har gjorts framgår av bilaga 1.

Vid fastställandet har Ei indexerat uppgifterna till respektive års prisnivå, se bilagorna 2–4. Dessutom har Ei beaktat kvaliteten i företagets sätt att bedriva nätverksamhet, se bilaga 5.

Företaget har inte överklagat det ursprungliga beslutet om fastställande av intäktsram och Ei har avslagit företagets begäran om omprövning av beslutet enligt 5 kap. 15 § ellagen. De metoder och uppgifter som Ei använder är därför de som framgår av det ursprungliga beslutet om intäktsram.

3.5.1 Bedömning av kvaliteten i nätverksamheten

Att kvaliteten i nätverksamheten ska beaktas följer av 5 kap. 7 § ellagen. I det ursprungliga beslutet om intäktsram för perioden 2012-2015 har en beräknad normnivå på kvaliteten fastställts för de kvalitetsindikatorer som anges i kvalitetsregleringsföreskriften. Av beslutet följer att efter tillsynsperiodens slut ska den faktiska kvaliteten i nätverksamheten jämföras med normnivån. Om den faktiska kvaliteten avviker från normnivån ska intäktsramen justeras.

Företaget har lämnat in uppgifter för att Ei ska kunna fastställa den faktiska kvaliteten i nätverksamheten för perioden 2012-2015. Intäktsramen ska därför justeras med en kvalitetskostnad utifrån den faktiska kvaliteten. Kvalitetskostnaden för hela perioden är summan av de årliga avbrottskostnaderna och ska enligt föreskriften utgöra ett tillägg eller avdrag på kapitalkostnaden.

Ei har utifrån de uppgifter som företaget har rapporterat fastställt den faktiska kvaliteten i nätverksamheten under tillsynsperioden. Ei har beräknat en avbrottskostnad för respektive år för de kvalitetsindikatorer som anges i kvalitetsregleringsföreskriften genom att jämföra den faktiska kvaliteten med den normnivå som beräknats i tidigare beslut. Ei har även tagit hänsyn till att tillägget inte får överstiga tre procent av den årliga intäktsramen. Kvalitetsjusteringen för respektive år framgår av tabell 1 och beräkningen framgår av bilaga 5.

4 Upplysning om omprövning till följd av avvikelse från intäktsramen

Om en nätconcessionshavares samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har avvikit från den slutligen fastställda intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden (5 kap. 20 § ellagen). Ei ska således bedöma om de samlade intäkterna i företagets nätverksamhet för tillsynsperioden har avvikit från ramen. Denna bedömning kan resultera i en ändring av intäktsramen för tillsynsperioden 2016-2019 och behandlas inte närmare här.

Hur man överklagar

Se bilaga 6, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Hanna Abrahamsson, biträdande chefsekonomen Jens Lundgren, juristen Mona Karlsson och analytikern Anna Öhlund, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Anna Öhlund

Bilagor till beslutet

- 1 Beräknad intäktsram avseende tillsynsperioden 2012-2015
- 2 Faktorprisindex för byggnader
- 3 Faktorprisindex för elnätsföretag – regionnät
- 4 Hantering av prisnivåer för tillsynsperioden 2012-2015
- 5 Bedömning av kvaliteten i nätverksamheten för tillsynsperioden 2012-2015
- 6 Så här gör du för att överklaga beslutet

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.